

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 193/2019-16

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 21. mája 2019 v senáte zloženom z predsedníčky Jany Baricovej a zo sudcov Miroslava Duriša (sudca spravodajca) a Mojmíra Mamojku predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátom Mgr. Petrom Troščákom, Hlavná 50, Prešov, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva na efektívny opravný prostriedok a spravodlivý proces podľa čl. 47 Charty základných práv Európskej únie postupom Okresného súdu Prešov v konaní vedenom pod sp. zn. 4 T 77/2018 a jeho rozsudkom z 12. novembra 2018 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 12. januára 2019 doručená ústavná sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie základného práva na súdnu

ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na efektívny opravný prostriedok a spravodlivý proces podľa čl. 47 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „charta“) postupom Okresného súdu Prešov (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 T 77/2018 (ďalej aj „napadnuté konanie“) a jeho rozsudkom z 12. novembra 2018 (ďalej aj „napadnuté rozhodnutie okresného súdu“).

2. Z obsahu podanej ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ vystupoval v trestnej veci vedenej okresným súdom pod sp. zn. 4 T 77/2018 ako poškodený trestným činom a že okresný súd svojím rozsudkom č. k. 4 T 77/2018-166 z 12. novembra 2018 uznal obžalovaného [REDAKOVANÉ] vinným z prečinu ublíženia na zdraví podľa § 158 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení účinnom v čase spáchania skutku (ďalej len „Trestný zákon“), za spáchanie ktorého mu uložil peňažný trest vo výške 400 €, náhradný trest odňatia slobody v trvaní 4 mesiacov, trest zákazu činnosti viesť motorové vozidlá všetkých druhov na dobu 8 mesiacov a napokon podľa § 287 ods. 1 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v platnom znení (ďalej len „Trestný poriadok“) uložil obžalovanému [REDAKOVANÉ] povinnosť nahradiť poškodenej Všeobecnej zdravotnej poisťovni, a. s., Panónska cesta 2, Bratislava, škodu vo výške 364,57 €.

3. Sťažovateľ v podanej ústavnej sťažnosti smeroval svoje námietky do dvoch rovín.

3.1 V prvej rovine namietol postup okresného súdu, ktorý vo svojom rozsudku č. k. 4 T 77/2018-166 z 12. novembra 2018 nerozhodol o povinnosti obžalovaného nahradiť škodu sťažovateľovi ako poškodenému trestným činom. Tento postup považoval sťažovateľ za nezákonný z toho dôvodu, že „... *znalecký posudok č. 110/2017 vypracovaný MUDr. Valdmanom a ani doplnok tohto znaleckého posudku neobsahujú určenie bodového hodnotenia bolestného a sťaženia spoločenského uplatnenia v súvislosti so zistenými zraneniami, pretože takáto otázka ani len nebola položená znalcovi v uznesení o pribratí znalca (resp. žiadosti o doplnok), v dôsledku čoho je poškodenému... absolútne znemožnené sa domáhať nároku na náhradu škody v trestnom konaní v zmysle ust. § 46 ods. 1 a nasl. Tr. por. a tento nárok riadnym spôsobom uplatniť v súlade s ust. § 46 ods. 3 Tr. por.*

(do skončenia vyšetrovania).“ . Zároveň sťažovateľ skonštatoval, že „... znalecký posudok č. 110/2017 vypracovaný MUDr. Valdmanom a ani doplnok tohto znaleckého posudku nie sú použiteľné v trestnom konaní, a to nielen preto, že neobsahujú určenie bodového hodnotenia bolestného a sťaženia spoločenského uplatnenia v súvislosti so zistenými zraneniami, ale taktiež znalec MUDr. Valdman nesplnil zadanie doplnku znaleckého posudku, pretože nerešpektoval vymedzenie v otázke č. 1 čo do osoby, s ktorou má znalec konzultovať charakter zranení (kompresívne zlomeniny tiel stavcov Th12, L1 a L4), keďže mu v otázke č. 1 bolo uložené vykonať takúto konzultáciu s ošetrujúcim lekárom, ktorým je [REDAKOVANÉ], pričom znalec svojvoľne a v príkrom rozpore s týmto pokynom konzultáciu vykonal s [REDAKOVANÉ], ktorý nie je ošetrujúcim lekárom.“ . Podľa právneho názoru sťažovateľa mal okresný súd v napadnutom konaní postupovať tak, že „... v zmysle ust. § 241 ods. 1 písm. f) Tr. por. mal obžalobu Okresnej prokuratúry Prešov odmietnuť a vec vrátiť Okresnej prokuratúre Prešov z dôvodu zistenia závažných procesných chýb pri realizovaní znaleckého dokazovania, pretože znalecký posudok č. 110/2017 vypracovaný MUDr. Valdmanom a ani doplnok tohto znaleckého posudku neobsahujú určenie bodového hodnotenia bolestného a sťaženia spoločenského uplatnenia v súvislosti so zistenými zraneniami u poškodeného (sťažovateľa), pretože takáto otázka ani len nebola položená znalcovi v uznesení o pribratí znalca (resp. žiadosti o doplnok), v dôsledku čoho bolo poškodenému absolútne znemožnené sa domáhať nároku na náhradu škody v trestnom konaní v zmysle ust. § 46 ods. 1 a nasl. Tr. por. a tento nárok riadnym spôsobom uplatniť v súlade s ust. § 46 ods. 3 Tr. por. (do skončenia vyšetrovania, a to nielen čo do dôvodu, ale aj do výšky).“ . V závere svojej argumentácie k tomuto bodu sťažovateľ ešte podotkol, že „... je nepochybné, že sťažovateľovi bolo v prípravnom konaní zo strany prokurátora Okresnej prokuratúry Prešov JUDr. Františka Štefka znemožnené riadne (čo do dôvodu, ale najmä čo do výšky) uplatniť nárok na náhradu škody v trestnom konaní na základe bodového hodnotenia v znaleckom posudku, pretože prokurátor JUDr. František Štefko v predmetnej veci vykonával svoju právomoc spôsobom odporujúcim zákonu a nesplnil povinnosti vyplývajúce mu z jeho právomoci, keď nezabezpečil do skončenia vyšetrovania to, aby obsahom znaleckého posudku v predmetnej veci bolo aj určenie bodového hodnotenia bolestného a sťaženia spoločenského uplatnenia v súvislosti so zistenými zraneniami u sťažovateľa ako poškodeného, aby si sťažovateľ

mohol uplatniť nárok na náhradu škody (priamo v trestnom konaní), ktorá mu nepochybne bola spôsobená stíhaným trestným činom, pričom rozhodovanie o nároku na náhradu škody je v zmysle konštantnej súdnej praxe integrálnou súčasťou trestného konania.“.

3.2 V druhej rovine svojej argumentácie sťažovateľ poukázal na to, že v konaní pred okresným súdom vzniesol námietku zaujatosti voči prokurátorovi zastupujúcemu podanú obžalobu, o ktorej okresný súd nerozhodol do vyhlásenia svojho napadnutého rozhodnutia. Teda sťažovateľ namietol v ďalšom postupe okresného súdu to, že „... *Okresný súd Prešov v konaní vedenom pod sp. zn. 4T/77/2018 vyhlásil na hlavnom pojednávaní rozsudok sp. zn. 4T/77/2018 zo dňa 12. 11. 2018 napriek tomu, že nebolo riadnym (zákonom predpísaným spôsobom) rozhodnuté o námietke zaujatosti prokurátora, ktorú ešte v úvode tohto hlavného pojednávania vzniesol sťažovateľ ako poškodený (prostredníctvom splnomocnenca).“.*

K uvedenému ústavný súd podľa príloh predložených sťažovateľom (zápisnica o výsluchu svedka – poškodeného z 30. mája 2018) poznamenáva, že pri prečítaní a podpise uvedenej zápisnice pred Okresným dopravným inšpektorátom Prešov, oddelením výkonu služby, kde bol sťažovateľ ako poškodený riadne poučený o právach poškodeného v trestnom konaní, boli okrem povereného príslušníka polície [REDAKOVANÉ] prítomní aj [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ], ktorí zápisnicu aj podpísali, a z uvedeného je zrejmé, že v tom čase (na rozdiel od neskoršieho konania pred súdom) poškodený zrejme ešte splnomocnenca nemal.

4. V petite podanej ústavnej sťažnosti sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„Právo sťažovateľa

- na spravodlivé súdne konanie garantované v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, a čl. 46 ods. 1 Ústavy SR,

- na účinný prostriedok nápravy a na spravodlivý proces podľa čl. 47 Charty základných práv EÚ

postupom Okresného súdu Prešov v konaní vedenom pod sp. zn. 4T/77/2018 a jeho rozsudkom zo dňa 12. 11. 2018 porušené bolo.

Ústavný súd Slovenskej republiky zrušuje rozsudok Okresného súdu Prešov sp. zn. 4T/77/2018 zo dňa 12. 11. 2018 a vec vracia Okresnému súdu Prešov na ďalšie konanie.

Ústavný súd Slovenskej republiky zakazuje Okresnému súdu Prešov pokračovať v porušovaní namietaných práv sťažovateľa.

Odporca je povinný nahradiť sťažovateľovi všetky trovy tohto konania.“

II.

5. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

6. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

7. Podľa čl. 131 ods. 2 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach podľa čl. 127 ústavy v trojčlenných senátoch. Senát sa uznáva nadpolovičnou väčšinou svojich členov.

8. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Do 28. februára 2019 upravoval konanie pred ústavným súdom zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov.

Dňa 1. marca 2019 nadobudol účinnosť zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) v čl. I § 1 až § 13 a § 16 až § 28 a § 32 až § 248 a § 250 a § 251.

9. Podľa § 246 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak nie je ďalej ustanovené inak, použije sa tento zákon aj na konania začaté do 28. februára 2019. Podľa § 246 ods. 2 zákona

o ústavnom súde právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali do 28. februára 2019, zostávajú zachované.

10. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu na začatie konania ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

11. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

12. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý má právo domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

13 Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

14. Podľa čl. 47 charty každý, koho práva a slobody garantované právom Únie sú porušené, má právo na efektívny opravný prostriedok.

III.

15. Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktorú tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonáva (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy). Do obsahu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon (IV. ÚS 77/02, III. ÚS 63/06). Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, ktorý predpokladá použitie ústavne súladne interpretovanej platnej a účinnej normy na zistený stav veci.

16. Článok 6 ods. 1 dohovoru každému zaručuje právo podať žalobu o uplatnenie svojich občianskych práv a záväzkov na súde a pod tento článok spadá aj právomoc súdov rozhodnúť o oprávnenosti trestného obvinenia proti konkrétnej osobe. Takto interpretovaný článok zahŕňa právo na súd, do ktorého patrí právo na prístup k súdu. Tým je dané, že tento článok zaručuje každému právo na to, aby svoju vec týkajúcu sa občianskych práv a záväzkov mohol nechať predložiť súdu. V tomto smere toto ustanovenie zakotvuje „právo na súd“, ktorého je právo na prístup k súdu (teda právo zahájiť konanie pred súdom) len jedným z aspektov (Golder proti Spojenému kráľovstvu). K nemu sa pridávajú záruky ustanovené čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o organizáciu a zloženie súdu a vedenie konania. To všetko v súhrne zakladá právo na spravodlivé prerokovanie veci (rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva z 21. 2. 1975, séria A, č. 18, s. 18, bod 36). Právo na spravodlivé prerokovanie veci zahŕňa v sebe princíp rovnosti zbraní, princíp kontradiktórnosti konania, právo byť prítomný na pojednávaní, právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia a iné požiadavky spravodlivého procesu (III. ÚS 199/08).

17. Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že medzi obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a obsahom práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 71/97, IV. ÚS 14/2012).

18. Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pokiaľ ide o medze zasahovania ústavného súdu do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, ústavnému súdu neprislúcha hodnotiť správnosť skutkových záverov či právneho posúdenia vecí všeobecnými súdmi, pretože nie je prieskumným súdom, nadriadeným súdom a ani ochrancom zákonnosti (II. ÚS 1/95, II. ÚS 71/07, III. ÚS 26/08). Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým prislúcha interpretácia zákonov. Podľa konštantnej judikatúry sa úloha ústavného súdu obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo záväznou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli do takej miery zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, že by zásadne popreli účel a význam zákonného predpisu (I. ÚS 13/00, I. ÚS 115/02, I. ÚS 139/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06, I. ÚS 382/06, I. ÚS 88/07).

19. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti (návrhu) možno hovoriť predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi napadnutým postupom tohto orgánu a základným právom, porušenie ktorého sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takú možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 55/05, IV. ÚS 288/05).

20. Podľa čl. 2 ods. 2 ústavy štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobe, ktorý ustanoví zákon. Článok 2 ods. 2 ústavy obsahuje ústavné pravidlo, v rámci ktorého každý orgán verejnej moci vrátane štátnych orgánov sám

(autonómne) určuje nielen to, aký druh právnej úpravy použije pri rozhodovaní, ale aj to, akým spôsobom prikročí k jeho výkladu v súlade s princípom právneho štátu, ktorý je vyjadrený v citovanom článku ústavy. Ústavný príkaz, ktorý je obsiahnutý v čl. 2 ods. 2 ústavy, je súčasne aj ustanovením povinnosti vykladať ústavné a zákonné normy tak, aby sa tento ústavný príkaz rešpektoval v celom vymedzenom rozsahu. Uvedené ústavné pravidlo sa vzťahuje v celom rozsahu aj na ochranu základných práv a slobôd, ktorú poskytujú orgány verejnej moci v rozsahu svojich kompetencií vrátane základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva na efektívny opravný prostriedok a spravodlivý proces podľa čl. 47 charty.

21. K úlohám právneho štátu patrí vytvorenie právnych a faktických garancií uplatňovania a ochrany základných práv a slobôd svojich občanov. Ak je na uplatnenie alebo ochranu základného práva alebo slobody potrebné uskutočniť konanie pred orgánom verejnej moci, úloha štátu spočíva v zabezpečení právnej úpravy takýchto konaní dostupných bez akejkoľvek diskriminácie každému z nositeľov základných práv a slobôd. Koncepcia týchto konaní musí zabezpečovať reálny výkon a ochranu základného práva alebo slobody, a preto ich imanentnou súčasťou sú procesné záruky takéhoto uplatňovania a ochrany základných práv a slobôd. Existencia takýchto konaní však nevyčerpáva ústavné požiadavky späté s uplatňovaním základných práv a slobôd. Ústavnosť týchto konaní predpokladá aj to, že orgán verejnej moci, pred ktorým sa takéto konania uskutočňujú, koná zásadne nestranne, nezávisle a s využitím všetkých zákonom vytvorených prostriedkov na dosiahnutie účelu takýchto procesných postupov.

22. O prípad porušenia ústavou garantovaného základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozhodnutím alebo postupom všeobecného súdu pritom môže ísť okrem iného vtedy, ak by tento súd fakticky odňal komukoľvek možnosť domáhať sa svojho práva alebo ho brániť na všeobecnom súde (II. ÚS 8/01) alebo by rozhodol arbitrárne bez náležitého odôvodnenia svojho rozhodnutia (I. ÚS 241/07), prípadne pokiaľ by sa pri výklade a aplikácii zákonného predpisu natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by

zásadne poprel ich účel a význam (III. ÚS 264/05), teda ak súdom zvolený výklad neprípustne postihuje niektoré zo základných práv sťažovateľa, prípadne opomína možný výklad iný, ústavne konformný alebo je výrazom zjavného a neodôvodneného vybočenia zo štandardov výkladu, ktorý je v súdnej praxi rešpektovaný, resp. je v rozpore so všeobecne uznávanými zásadami spravodlivosti.

23.1 Podľa § 1 Trestného poriadku Trestný poriadok upravuje postup orgánov činných v trestnom konaní a súdov tak, aby trestné činy boli náležite zistené a ich páchatelia podľa zákona spravodlivo potrestaní, pričom treba rešpektovať základné práva a slobody fyzických osôb a právnických osôb.

23.2 Podľa § 46 ods. 3 Trestného poriadku poškodený, ktorý má podľa zákona proti obvinenému nárok na náhradu škody, ktorá mu bola spôsobená trestným činom, je tiež oprávnený navrhnúť, aby súd v odsudzujúcom rozsudku uložil obžalovanému povinnosť nahradiť túto škodu, návrh musí poškodený uplatniť najneskoršie do skončenia vyšetrovania alebo skráteného vyšetrovania. Z návrhu musí byť zrejmé, z akých dôvodov a v akej výške sa nárok na náhradu škody uplatňuje.

Podľa § 46 ods. 4 Trestného poriadku návrh podľa odseku 3 nemožno podať, ak bolo o nároku už rozhodnuté v civilnom procese alebo inom príslušnom konaní.

23.3 Podľa § 47 ods. 6 Trestného poriadku poškodenému, ktorý uplatňuje nárok na náhradu škody a nemá dostatočné prostriedky, aby uhradil náklady s tým spojené, môže v prípravnom konaní po vznesení obvinenia na návrh prokurátora sudca pre prípravné konanie a v konaní pred súdom aj bez návrhu predseda senátu ustanoviť zástupcu z radov advokátov, ak to považuje za potrebné na ochranu záujmov poškodeného. Skutočnosť, že nemá dostatočné prostriedky, musí poškodený preukázať.

23.4 Podľa § 557 ods. 1 Trestného poriadku ak bol poškodenému aspoň sčasti priznaný nárok na náhradu škody, je odsúdený, ktorému bola povinnosť na náhradu škody uložená, povinný nahradiť mu trovy potrebné na účelné uplatnenie jeho nároku v trestnom konaní vrátane trov vzniknutých pribratím splnomocnenca. Podľa § 557 ods. 2 Trestného

poriadku súd môže podľa okolností prípadu rozhodnúť na návrh poškodeného o tom, že odsúdenému ukladá povinnosť nahradiť poškodenému celé trovy alebo ich časť, ktoré súvisia s účasťou poškodeného v trestnom konaní, a to aj v prípade, ak poškodenému nebol priznaný nárok na náhradu škody ani sčasti.

24. Ústavný súd pripomína, že primárne je trestné konanie vedené pre účely zistenia páchatel'a trestného činu a jeho potrestania v spravodlivom procese, a pritom rozhodovanie aj o nároku na náhradu škody (tzv. adhézne konanie) je Trestným poriadkom predpokladanou alternatívou, a nie jeho primárnym cieľom.

25.1 Ústavný súd po oboznámení sa s obsahom napadnutého rozhodnutia okresného súdu konštatuje, že tento vyslovil vinu páchatel'ovi trestného činu, teda vodičovi motorového vozidla, ktorý zavinił dopravnú nehodu, a postupom predpokladaným § 334 ods. 1 Trestného zákona rozhodol o prejednávanom skutku, jeho právnej kvalifikácii a treste, a to v kontexte schválenej dohody o vine a treste. Ďalšími výrokmi napadnutého rozhodnutia okresného súdu bolo rozhodnuté o uložení náhradného trestu odňatia slobody v prípade, ak by peňažný trest nebol zaplatený, zároveň uložil aj trest súvisiaci s činnosťou, ktorú páchatel' skutku vykonával, a to zákaz činnosti viesť motorové vozidlá v rámci zákonnej sadzby, a napokon rozhodol aj o náhrade škody poškodenej Všeobecnej zdravotnej poisťovni, a. s., Panónska cesta 2, Bratislava, vynaloženej v súvislosti s poskytnutím zdravotnej starostlivosti sťažovateľovi.

25.2 Okresný súd vo svojom napadnutom rozhodnutí nerozhodol samostatným výrokom aj o povinnosti na náhradu škody sťažovateľovi, keďže si tento síce nárok na náhradu škody uplatnil, ale ho nevyčísľil s odôvodnením, že prokurátor nezadal znalcovi otázky súvisiace s bodovým ohodnotením zranení. V tomto smere ide o pochybenie na strane samotného sťažovateľ'a, a nie vo veci konajúceho súdu, keďže vychádzajúc z platnej právnej úpravy (bod 23), je vecou poškodeného konať tak, aby si nárok na náhradu škody uplatnil nielen čo sa týka jeho základu, ale aj primeranej výšky, resp. primeranosť výšky škody určí vo veci konajúci súd zo zistených faktov a príslušných podkladov. Na tomto mieste je potrebné v prvom rade poukázať na to, že sťažovateľ bol riadne

v prípravnom konaní vypočutý v procesnom postavení svedka – poškodeného a bolo mu vo veci konajúcim orgánom činným v trestnom konaní aj odovzdané príslušné poučenie obsahujúce kontakty na organizácie poskytujúce pomoc poškodeným v trestnom konaní. Riadiac sa uvedeným poučením, mohol sám poškodený kontaktovať príslušné organizácie, kde by zistil informáciu/informácie o tom, ako postupovať v jeho právnej veci. Taktiež sa mohol (po poučení príslušnými organizáciami alebo aj z vlastnej iniciatívy) obrátiť priamo na súd a požiadať o ustanovenie právneho zástupcu, pričom ani túto možnosť sťažovateľ nevyužil.

25.3 V ďalšom je potrebné poukázať aj na skutočnosť, že sťažovateľ je v zmysle § 10 ods. 11 Trestného poriadku stranou v trestnom konaní, z čoho okrem iného vyplýva aj to, že uznesenie o pribratí znalca MUDr. Petra Valdmana ČVS: ORP-214/ODI-PO-2017 z 20. októbra 2017 (na objektivizáciu jeho zranení) mu bolo ako strane trestného konania doručené a mal a mohol proti nemu podať sťažnosť (§ 142 ods. 3 v spojení s § 179 ods. 1 a § 185 ods. 1 a 2 Trestného poriadku) práve z dôvodu, že v ňom absentovala povinnosť obodovania jeho zranení a z tohto bodového hodnotenia je potom možné určiť hodnotu zranení, a teda výšku škody.

25.4 Okresný súd teda postupoval správne, keď vo svojom napadnutom rozhodnutí sťažovateľa ako poškodeného neodkázal na uplatnenie si nároku v civilnom konaní, teda v prípade sťažovateľa nerozhodol o nároku na náhradu škody žiadnym spôsobom. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, v ktorej uvádza, že postup súdneho orgánu, ktorý koná v súlade s procesnoprávnymi a hmotnoprávnymi predpismi konania v občianskoprávnej alebo trestnoprávnej veci, nemožno považovať za porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy alebo práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (I. ÚS 8/96, I. ÚS 6/97, II. ÚS 122/05, IV. ÚS 462/2012, III. ÚS 591/2013, I. ÚS 670/2014). Teda z konštantnej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že postup a rozhodnutie všeobecného súdu, ktoré vychádzajú z aplikácie konkrétnej procesnoprávnej úpravy, v zásade nemožno hodnotiť ako porušenie základných práv a slobôd (I. ÚS 8/96, I. ÚS 6/97).

25.5 K uplatneniu si nároku na náhradu škody v civilnom konaní je potrebné uviesť, ako to z už uvedeného vyplýva, že sťažovateľ v rámci prípravného konania rezignoval na všetky svoje Trestným poriadkom ponúkané práva s výsledkom neuplatnenia si výšky nároku na náhradu škody, v dôsledku čoho si právne účinným spôsobom neuplatnil nárok na náhradu škody v trestnom konaní. V slobodnej spoločnosti je predovšetkým vecou nositeľov práv, aby svoje práva hájili a starali sa o ne, pretože práva patria bdelym (*vigilantibus iura scripta sunt*). Ten, kto sa stavia k ochrane svojich práv s neospravedliteľnou ľahostajnosťou alebo nevedomosťou, nemôže s úspechom požadovať ochranu týchto svojich práv ihneď na ústavnom súde, ako to urobil v tomto konaní sťažovateľ.

25.6 Napriek uvedenému ústavný súd podotýka, že sťažovateľ má po právoplatnosti rozsudku okresného súdu č. k. 4 T 77/2018-166 z 12. novembra 2018 (právoplatnosť 12. novembra 2018) možnosť uplatniť si svoje nároky v civilnom konaní, kde bude mať v zásade zjednodušenú pozíciu, keďže predmetom dokazovania už nebude vznik škody, zistenie vinníka škodovej udalosti, príčinný vzťah medzi vznikom škody a konaním vinníka a pod., pretože všetky tieto skutočnosti sú už zistené a verifikované právoplatným rozhodnutím súdu v trestnom konaní. Príslušný súd v civilnom sporovom konaní je rozhodnutím súdu v trestnom konaní viazaný (§ 193 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov) .

26. Vo vzťahu k sťažovateľom uplatnenej námietke týkajúcej sa postupu okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 T 77/2018, ktorý podľa sťažovateľa porušil jeho práva tým, že nerozhodol o uplatnenej námietke zaujatosti vznesenej právnym zástupcom sťažovateľa (pozri bod 3.2), ústavný súd odkazuje na znenie § 32 ods. 6 Trestného poriadku, podľa ktorého „námietke zaujatosti strany, ktorá je založená na tých istých dôvodoch, pre ktoré už raz bolo o takej námietke rozhodnuté, alebo ktorá nebola vznesená bezodkladne podľa § 31 ods. 5 alebo ak je dôvodom námietky len procesný postup orgánov činných v trestnom konaní alebo súdu v konaní, sa nekoná; to platí aj o námietke, ktorá je založená na iných dôvodoch ako dôvodoch podľa § 31.“. Ak teda námietka zaujatosti strany spĺňa

podmienky uvedené v odseku 6, takou námietkou sa príslušný orgán vôbec nezaobera a nevydáva o nej žiadne rozhodnutie.

27. Na základe uvedených skutočností ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

28. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľa.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. mája 2019